

61989J0005

HOTĂRÂREA CURȚII
20 septembrie 1990

Comisia Comunităților Europene
împotriva
Republicii Federale Germania

„Ajutoare de stat — Întreprindere producătoare de produse semifinite și finite din aluminiu —
Recuperare”

Cauza C-5/89

Limba de procedură: germană.

În cauza C-5/89,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul Bernhard Jansen, membru al serviciului juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Georgios Kremlis, membru al serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

reclamantă,

împotriva

Republicii Federale Germania, reprezentată de domnul Martin Seidel, consilier ministerial, și de Prof. Albert Bleckmann, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Republicii Federale Germania, 20-22, avenue Émile-Reuter,

pârâtă,

având ca obiect constatarea faptului că Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul Tratatului CEE, deoarece nu s-a conformat dispozițiilor Deciziei 88/174/CEE a Comisiei din 17 noiembrie 1987 privind un ajutor acordat de Landul Baden-Wuerttemberg din Republica Federală Germania societății BUG-Alutechnik GmbH, întreprindere producătoare de produse semifinite și finite din aluminiu (JO 1988, L 79, p. 29),

CURTEA,

compusă din domnii F. A. Schockweiler, președinte de cameră, îndeplinind funcția de președinte, M. Zuleeg, președinte de cameră și G. F. Mancini, T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias și F. Grévisse, judecători,

avocat general: domnul M. Darmon

grefier: doamna D. Louterman, administrator principal,

având în vedere raportul de ședință și în urma prezentărilor susținerilor orale în ședința din 21 martie 1990,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 8 mai 1990,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 6 ianuarie 1989, Comisia Comunităților Europene a introdus, în temeiul articolului 93 alineatul (2) paragraful al doilea din Tratatul CEE, o acțiune vizând constatarea faptului că Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul Tratatului CEE, deoarece nu s-a conformat dispozițiilor Deciziei 88/174/CEE a Comisiei din 17 noiembrie 1987 privind un ajutor acordat de Landul Baden-Wuerttemberg din Republica Federală Germania societății BUG-Alutechnik GmbH, întreprindere producătoare de produse semifinite și finite din aluminiu (JO 1988, L 79, p. 29).

2 Ajutorul în cauză nu a fost notificat Comisiei. În baza anumitor articole apărute în presă, Comisia a întrebat guvernul federal, prin scrisoarea din 21 mai 1985, dacă era adevărat că Landul Baden-Wuerttemberg acordase întreprinderii BUG-Alutechnik GmbH subvenții și garanții de credit în vederea răsкупărării acesteia de către întreprinderea Kaiser Aluminium Europe Inc. Prin nota din 24 iunie 1985, guvernul federal a confirmat acordarea acestui ajutor întreprinderii menționate anterior și, în urma unei alte cereri a Comisiei, a completat informațiile astfel oferite prin două note din 8 august și 2 octombrie 1985.

3 După derularea procedurii prevăzute la articolul 93 alineatul (2) din Tratatul CEE, prin scrisoarea din 22 decembrie 1987 Comisia a notificat Decizia 88/174/CEE, citată anterior, Republicii Federale Germania. Articolul 1 din această decizie dispune că ajutorul în cauză „este ilegal, având în vedere că a fost acordat prin încălcarea articolului 93 alineatul (3) din Tratatul CEE” și că, „mai mult, acesta este incompatibil cu piața comună.”

4 Conform articolului 2 din decizia respectivă, „ajutorul menționat trebuie recuperat, iar guvernul german va informa Comisia, în termen de două luni de la data notificării prezentei decizii, cu privire la măsurile adoptate în acest sens.”

5 Guvernul german nu a contestat această decizie. Prin nota din 19 aprilie 1988, acesta a trimis Comisiei o comunicare datată din 13 aprilie, în care își exprima diversele critici privind anumite constatări și aprecieri pe care se întemeia decizia. Considerând că aceste argumente nu erau pertinente, Comisia a invitat Republica Federală Germania, prin scrisoarea din 11 iulie 1988, să pună în aplicare decizia.

6 Prin nota din 9 decembrie 1988, guvernul german a transmis Comisiei o comunicare din data de 2 decembrie, prin care propunea așteptarea pronunțării hotărârii în Cauza „Alcan” (94/87, Comisia/Germania), similară din punct de vedere juridic. Prin scrisoarea din 23 decembrie 1988, Comisia a informat guvernul german că nu considera oportună o astfel de prelungire a procedurii și a introdus prezenta acțiune.

7 Pentru o expunere mai amplă a faptelor litigiului, a derulării procedurii, precum și a motivelor și argumentelor părților, se face trimitere la raportul de edință. Aceste elemente din dosar nu sunt reluate în cele ce urmează decât în măsura în care acest lucru este necesar pentru raționamentul Curții.

8 Este cunoscut faptul că nicio măsură nu a fost încă adoptată de Republica Federală Germania în vederea recuperării ajutorului, necesară în temeiul Deciziei 88/174/CEE.

9 Cu toate acestea, guvernul german invocă imposibilitatea absolută de a pune în aplicare această decizie din motive care țin de principiul încrederii legitime, exprimat în special la articolul 48 din *Verwaltungsverfahrensgesetz* (Legea privind procedura administrativă) a Landului Baden-Wuerttemberg, aplicabil în speță.

10 Acesta susține, în special, că, în temeiul acestui articol și al principiilor constituționale germane, o autoritate publică nu poate revoca un act administrativ ilegal, care creează drepturi, fără o evaluare prealabilă a diverselor interese implicate. În circumstanțele din speță, autoritatea națională competentă este, prin urmare, obligată să acorde o importanță mai mare protecției așteptărilor legitime ale întreprinderii beneficiare a ajutorului decât interesului public al Comunității de a recupera ajutorul.

11 În final, guvernul german arată că recuperarea ajutorului este împiedicată, pe de altă parte, de interdicția prevăzută la articolul 48, citat anterior, de a revoca un act administrativ care creează drepturi, la un an de la data la care autoritatea administrativă a luat la cunoștință de circumstanțele care justifică revocarea.

12 Astfel cum s-a pronunțat Curtea, în special în Hotărârea din 21 martie 1990, *Belgia/Comisia* (C-142/87, Rec. p. I-959), recuperarea unui ajutor acordat în mod ilegal trebuie să se facă, în principiu, în conformitate cu normele relevante de drept intern, sub rezerva ca aceste norme să se aplice astfel încât să nu facă practic imposibilă recuperarea impusă de dreptul comunitar (considerentul 61).

13 Curtea a recunoscut de asemenea că, având în vedere că principiul încrederii legitime face parte din ordinea juridică comunitară, această ordine juridică nu se poate opune unei legislații naționale care asigură respectarea principiilor încrederii legitime și securității juridice într-un domeniu cum e cel al recuperării ajutoarelor comunitare acordate în mod necorespunzător (Hotărârea din 21 septembrie 1983, Deutsche Milchkontor, considerentul 30, 205/82 - 215/82, Rec., p. 2633).

14 Aceeași soluție se impune și în ceea ce privește recuperarea ajutoarelor naționale contrare dreptului comunitar. Cu toate acestea, trebuie să se arate că, ținând seama de caracterul imperativ al controlului ajutoarelor de stat de către Comisie în temeiul articolului 93 din tratat, întreprinderile beneficiare ale unui ajutor nu pot avea, în principiu, o încredere legitimă în legalitatea ajutorului decât dacă acesta a fost acordat în conformitate cu procedura prevăzută la articolul menționat. Astfel, un operator economic diligent trebuie să fie, în mod normal, în măsură să asigure respectarea acestei proceduri.

15 În acest sens, trebuie reamintit faptul că, prin comunicarea publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, Comisia i-a informat pe potențialii beneficiari ai ajutoarelor de stat cu privire la riscul care însoțește ajutoarele care le-ar fi acordate ilegal, în sensul că ar putea fi obligați să le restituie (JO 1983, C 318, p. 3).

16 Nu se exclude posibilitatea unui beneficiar al unui ajutor ilegal de a invoca circumstanțe excepționale care să îi întărească încrederea în caracterul legal al acelui ajutor și, prin urmare, de a refuza returnarea acestuia. Într-o astfel de situație, instanța națională, în cazul în care este sesizată, este obligată să evalueze circumstanțele cauzei, după ce a adresat Curții de Justiție întrebări preliminare de interpretare, după caz.

17 Cu toate acestea, un stat membru, ale cărui autorități au acordat un ajutor prin încălcarea normelor de procedură prevăzute la articolul 93, nu poate invoca principiul încrederii legitime a beneficiarilor pentru a se sustrage obligației de a lua măsurile necesare în vederea punerii în aplicare a unei decizii a Comisiei prin care i se impune recuperarea ajutorului. Acceptarea unei asemenea posibilități ar elimina, în fapt, efectul util al dispozițiilor articolelor 92 și 93 din tratat, în măsura în care autoritățile naționale ar putea astfel să-și legitimeze propriul comportament ilegal pentru a anula eficiența deciziilor adoptate de Comisie în temeiul dispozițiilor din tratat.

18 În final, guvernul german nu are temei pentru a invoca, drept cauză a imposibilității absolute de a pune în aplicare decizia Comisiei, obligațiile autorității administrative competente care decurg din normele specifice de protecție a principiului încrederii legitime, prevăzute la articolul 48 din Legea privind procedura administrativă (Verwaltungsverfahrensgesetz) în ceea ce privește aprecierea intereselor în cauză și termenul prevăzut pentru retragerea unui act administrativ care creează drepturi. În fapt, conform unei jurisprudențe constante, un stat membru nu poate invoca dispoziții, practice sau situații din ordinea sa juridică internă pentru a justifica neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul legislației comunitare.

19 În special, o dispoziție care prevede un termen pentru revocarea unui act administrativ care creează drepturi trebuie pusă în aplicare, asemenea tuturor dispozițiilor pertinente ale dreptului național, astfel încât recuperarea cerută de Comisie să nu devină practic imposibilă, iar interesul comunitar să fie luat pe deplin în considerare.

20 Din considerațiile precedente reiese că trebuie constatată neîndeplinirea obligațiilor în termenii stabiliți în concluziile Comisiei.

Cu privire la cheltuielile de judecată

21 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată. Deoarece Republica Federală Germania a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

declară și hotărăște:

1) Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul Tratatului CEE, deoarece nu s-a conformat dispozițiilor Deciziei 88/174/CEE a Comisiei din 17 noiembrie 1987 privind un ajutor acordat de Landul Baden-Wuerttemberg din Republica Federală Germania societății BUG-Alutechnik GmbH, întreprindere producătoare de produse semifinite și finite din aluminiu.

2) Obligă Republica Federală Germania la plata cheltuielilor de judecată.

Schockweiler Zuleeg Mancini

O'Higgins Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias Grévisse

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, 20 septembrie 1990.

Grefier

J.-G. Giraud

p. Președinte

F. A. Schockweiler

președinte de cameră